

fiát. Magyar sors, magyar karrier, magyar fátum jelölte ki az ő életútját is. Voltak évek, amikor szinte ő egyedül reprezentálta a szabad királyi várost. Kikérdezte, hogy miből telik, — mindenki természetesen találta, mindenki szó nélkül elfogadta, hogy a város vendégei — Pálffy Dániel vendégei legyenek. Amikor neki volt, bőségben volt része mindenkinek. Amikor megnehezedett az idők járása fölötté is, senki nem hallotta panaszkodó szavát. A magyar vendégszeretetnek ő volt élő szobra. Maga sült-főzött, maga szolgált ki vendégeit. Gyönyörűen tudott élni. Duhajság nélkül tudott mulatni, dözölés nélkül vigadott, magyar ur volt a fehér asztal mellett is, pedig — soha kártya nem volt a kezében. Mennyi munka várt volna még rá, mennyi munkás, pohárkoccintások örömeiben lehetett volna még része, — a gazdasági viszonyok hatalmával még az ő kalapácson megizmosodott karja sem tudott megbirkózni. Akkor ment el, amikor a legnagyobb úrt hagyta maga után.

»Ez férfi volt« bucsuztatja hősi halottját a véres tragédia. »Ez férfi volt« — mutat-hatunk az elpihent harcosra mi is Pálffy Dániel legméltóbb nekrológjaként. S talán az örültebb menekülő nagy magyar költő szavai illenének legméltóbban az emlékezet sírkövére sirbahanyttolt életéről, mely »jó mulatság, férfi munka volt«. Jó mulatság, férfi munka volt ez a verejtékkal és tömjénnel, közéleti harccal és baráti öleléssel, dicsőségekkel és csalódással összezsufolt élet s a funerátor, akinek keserves tiszte a bucsuztatás, könnyes szemmel, komor fájdalommal néz az után az egész élet után, aminek világító fénye, melegítő lángja Pálffy Dánielben örökre kilobbant.

Dette János.

Betegsége

Betegségének csiráját már régen magában hordozta Pálffy Dániel, de robusztus szervezete sokáig birkózott a bajjal. Először körülbelül egy esztendővel ezelőtt eszmélt rá, hogy súlyosan beteg, amikor a baj már elhatalmasodott rajta. Nem vette komolyan betegségét és nem gondolt arra idejében, hogy gyógykezeltesse magát. Azt hitte, hogy orvosi beavatkozás nélkül is kiheverheti. Irtózott a betegkedés gondolatától is, hiszen sohasem volt beteg, hiszen az erőnek, az egészségnek a szobrát lehetett volna róla megmílnézni.

Az alattomos betegség azonban megkezdte romboló munkáját. Az erős, hatalmas szervezet napról-napra szinte szemmel látható fokozatokban romlott le. Néhány hónap alatt úgy megváltozott Pálffy Dániel tekintélyes alakja, hogy akik régebben látták, alig ismerték rá. De a beteg erősen tartotta magát, birkózott a betegséggel, csak az utolsó pillanatban kapitulált, amikor már — menthetetlen volt.

Az elmúlt év őszén súlyos arteria támadt Pálffy Dánielnek gróf Hadik Jánossal, aki a magyar iparosság vezetői boljártáért vetélkedett vele. Pálffy hatalmas betegén vívta meg a döntő küzdelmet Budapesten, de azért volt ereje a győzelemre. Egyszóval az elnöki emelvényről sétált be a kórházra, ahol a nevezetes gyűlést követő napon Hűll tanár súlyos gyomoroperációt hajtott végre rajta.

Az operáció sikerült: nem halt bele a beteg sőt utána átmeneti javulást észlelt magán. Viszszanyerte életkedvét, ismét a régi Pálffy Dániel volt. Búszke örömmel üjságolta, amikor felépülése után hazaérkezett, hogy teljesen meggyógyult, ismét meg tud birkózni már a legnagyobb adag rostélyossal is és szabad mindent ennie, ami kézzel fogható bizonyítéka visszatért egészségének. Néhány héttel operációja után megműsült, de ez a házassága nem volt szerencsés. Az új pár alig néhány napig élt együtt.

Nemsokára azonban megszűnt az operáció átmeneti hatása is. A betegség ismét elhatalmasodott szervezetén, amelynek leromlása most sokkal gyorsabb tempóban következett be. A beteg érezte, hogy tovább nem szabad tréfálnia betegségével. Bécsbe utazott, ahol a leghíresebb gyomorspecialistákat kereste fel. A bécsi orvosprofesszor új, a budapestiétől eltérő diagnózist állapított meg, amely teljesen megnyugtatta a beteget, mert a bécsi professzor megállapítása szerint betegsége gyógyítható. Hazajött Szegedre és teljesen legyőngülve, összetörve bevászorgott a kórházba.

A kórházban

A kórházi gondos ápolás és az ügyes kezelés

»A hivatalos közigazgatás Nádossy érdekében erősen dolgozik

Választás Szegedre

(Budapesti tudósítók telefonjelentése.) A szegedi kerületben igen nagy harc indult meg a mandátumért Nádossy Elek (fajvédő) és dr. Nicsovics Imre (egységes párti) között. A

szegedvári kisgazdák Nicsovics mellett foglaltak állást és ma táviratilag arról értesítették Mayer János földművelésügyi minisztert, hogy a hivatalos közigazgatás Nádossy érdekében erősen dolgozik.

»A legbrutálisabb kardcsörtetésnek« mondják Londonban Mussolini beszédét

Londonból jelentik: Az angol sajtót erősen foglalkoztatja Mussolini beszéde. A liberális *Star* a legbrutálisabb kardcsörtetésnek mondja Mussolini beszédét. Még ennél is csodálatosabb azonban, hogy milyen sértő módon nyilatkozik Mussolini a Népszövetségről és hogy milyen határozottan tagadta meg azokat az olasz

ígéreteket, amelyeket elődei tettek a német kisebbségnek.

A konzervatív *Ewening Standard* bolsevista metódusnak nevezi az olasz kormányelnök eljárását, mondván, hogy ez a módszer egyszerűen lehetetlenné teszi a nemzetközi megállapodásokat.

— sajnos — szintén csak átmenetileg visszaadta életkedvét, bizalmát a felépülésben. Látogatónak bizakodva üjságolta, hogy néhány hét múlva talpra áll, makkegészséges lesz ismét és egészségét a szegedi kórháznak köszönheti. Nem tudta, hogy a kórház orvosai már lemondtak életéről, hogy utolsó napjainak derűjét azoknak az injekcióknak köszönheti, amelyekből gyógyulását remélte. Ezek az injekciók csillapították elviselhetetlen fájdalmait, éjszakánként elűzték álmatlanságát, de szétroncsolódt a szervezetét nem gyógyíthaták meg. Néhány nappal ezelőtt tudta csak meg, hogy el kell bucsuznia végképpen az élettől. Csodálatos lélekerővel vette tudomásul a megmáshatatlant, de azért néha, jobb perceiben, feléledt lelkeben újból a remény, hogy azután visszaessen a szomorú, a reménytelen apátiába. Nyugodtan, szomorúan bucsuzkodott el mindenkitől, gyermekeitől, családjától, barátaitól, akik állandóan ott tartózkodtak ágya körül. Meggyönt, megáldozott, felfelte a haldoklók szentségét és várta a halált.

A katasztrófa

Hozzájártozói is tudták, hogy minden percben bekövetkezhet a katasztrófa, mert a sors keserű és kegyetlen szatirjaként Pálffy Dánielnek, a terített asztalok, a jó, fűszeres ételek rajongó barátjának éhen kell meghalnia. Napok óta egyetlen falatot sem vett magához, sőt mesterséges táplálása is lehetetlenné vált speciális betegsége miatt. Az éhezés teljesen felemésztette testét, a hatalmas arányú, gyönyörűen felépített férfitestből alig maradt valami a kórházi betegség takarója alatt.

Szombaton este még látogatókat fogadott, leányát, aki Jugoszláviából jött apja betegágyához. De már nem tudott örülni senkinek, nem tudott foglalkozni senkivel. Arcát gyakran eltorzították a leírhatatlan fájdalmak, de azért egyetlen jászó sem hagyta el a száját. Férfiasan, büszkén viaskodott az utolsó pillanatig a halállal.

Amikor látogatói szombaton este eltávoztak, csendesen elaludt és nyugodtan átaludta az egész éjszakát. Az ápolónő reggel kilenc órakor nézett be hozzá. Akkor ébredt fel. Mosolyogva mondotta, hogy nagyszerűen aludt és jobban érzi magát, nincs szüksége semmire.

Az ápolónő lassan eltávozott a tizenkilences szobából és tíz perc múlva, amikor visszament, Pálffy Dániel már halott volt. Mosolyogva feküdt az ágyon, megbékélt, kiengesztelődött mosollyal.

Ravatalon

A halál híre villámgyorsan elterjedt az egész városban. A városháza tornyára fölventék a fekete lobogót, fekete zászlót tűzött ki az ipartestület, az iparkamara, a kaszinó és mindazok a testületek és intézmények, amelyekben vezetőszerpe volt az elhunyt iparosvezérnek.

A halottat délután szállították át a kórházból az ipartestület székházába, ahol felravátozták. A ravatalhoz végevárhatóan sorban zárandókat el az elhunyt ismerősei, barátai.

Szomorú véletlen, hogy két iparosvezértárs, Dobsa László és Füredi vasárnap, a déli vonattal érkeztek meg Szegedre, a beteg vezér látogatására. Csak az állomáson tudták meg, hogy Pálffy Dániel már két órája halott.

Pálffy Dánielt a szegedi iparosság a saját halottjának tekintette és méltó végtisztességgel maga gondoskodott. Kedden délután három órakor temetik az ipartestület előtti térről a belvárosi temetőbe, ahol a város díszsírhelyet jelölt ki számára. Temetésén megjelenik Szeged város egész iparos-

tarsadalma, hogy elbucsuzzon utoljára régi vezérével.

Pályája

Pálffy Dániel közéleti pályája a szegedi közgyűlés termében és a szegedi ipartestületben kezdődött. Az ipartestületben hamarosan vezetőszerpehez jutott, mindenki már korán elismerte vezetői hivatottságát. Az ipartestület hamarosan meg is választotta elnökének és ezt az elnöki tisztséget haláláig viselte.

Aktív politikai pályája 1918. nyarán kezdődött, amikor függetlenségi programmal képviselőjelölt lett az első kerületben. A forradalom idején a Nemzeti Tanács tagjai közé választotta, itt is érdemes munkát végzett a rend fenntartása és a termelőmunka megindítása érdekében. A szegedi kormányának államtitkára lett, 1920-ban a második választókerület megválasztotta képviselőnek, a Keresztény Nemzeti Egyesülés programjával. A bolbuntetés megszavazása után azonban kilépett a pártból. 1923-ban kormányfőtanácsos lett, ugyanebben az évben a ceglédi képviselőválasztáson azonban, bár a kormányzópart hivatalos jelöltje volt, Lendvai Istvánnal szemben kisebbségben maradt.

A parlamenten kívül folytatta ezután tevékenységét a magyar iparosság érdekében, egyre szélesebb fronton, egyre jelentősebb eredményeket érve el. Már nemcsak a szegedi, de az ország egész iparossága vezéréül vallotta és az országos iparosgyűléseken az iparosok a leghivatottabb vezérüként ünnepelték. A négyszázhusz ipartestületből álló IPOSZ elnökévé választotta, 1927-ben pedig a vidéki kereskedelmi és iparkamarák felsőházi képviselője lett. Állandóan a kézműveskamarak felállítására érdekében fáradozott és ez a gondolat soha nem volt olyan közel a megvalósuláshoz, mint most, amikor az ötlet fölvetője és leghatalmasabb szava propagálója kidőlt az élők sorából.

Az ipartestület részvétele

A szegedi ipartestület a következő gyászjelentést adta ki:

»A szegedi ipartestület mélyen megrendülve jelenti, hogy hön szeretett nagy vezére és elnöke, Pálffy Dániel v. államtitkár, felsőházi tag, az IPOSZ elnöke, m. kir. kormányfőtanácsos stb., folyó évi március hó 4-én, délelőtt 10 órakor életét súlyos szenvedéssel befejezte. Törhetetlen akarattal, szívós kitartással az iparosság jövőjéért sokat dolgozott drága halottat Szeged város iparossága magának tekinti és az ipartestület székházából folyó évi március hó 6-án, délután 3 órakor helyezi örök nyugalomra.

Kihűlt teteme az enyészéle, de az iparosság érdekében épített nagy alkotásai a mieink maradnak. Emlékét hiven őrizzük, egyénisége égő fállyaként fog minden magyar iparos előtt lebegni. Szeged, 1928 március 4. A szegedi ipartestület.

Az ipartestület vezetősége a szakosztályi elnökökkel egyetemben arra kéri az iparosságot, hogy délután háromnegyed 3 órakor a temetésen részvételre az ipartestületen, délelőtt 9 órakor pedig a fogadalmi templomban tartandó szentmisén minél nagyobb számban jelenjék meg. Arra kéri az elnökség az iparosokat és kereskedőket, hogy a temetés ideje alatt műhelyeiket, üzleteiket a nagy halott emléke iránti tiszteletből lehetőleg tartassák zárva.

Dr. Aigner Károly főispán megleghangu részvételével intézett a szegedi ipartestület elnökségéhez Pálffy Dániel elhunyt alkalmából. Levelében pótolhatatlannak írja a magyar kisiparosság vesztését.